

TÍZÉVES SZABADALMI TÖRVÉNYÜNKRŐL I. RÉSZ

I. BEVEZETÉS

1.1. Tíz éve, 1996. január 1-jén lépett hatályba szabadalmi törvényünk, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.). Illő e jeles évfordulóról méltó módon megemlékezünk a küllemében és tartalmában egyaránt megújult Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle első két számában.*

1.2. Tíz év nagy idő az emberek életében, de talán kevésbé számít annak a törvényekében. Nagyobb kódexek „rendes körülmények” között el sem készülnek ennyi idő alatt.¹ Korábbi szabadalmi törvényeink hetvennégy, illetve huszonhat évet töltöttek „szolgálatban”. Az Szt. hozzájuk képest újoncnak, „zöldfülűnek” tűnhet, habár számos megpróbáltatást már a háta mögött tudhat.

1.3. Ez az írás áttekinti az Szt. megalkotásának előzményeit és indokait, valamint a törvény előkészítésének főbb állomásait, szól az Szt. elfogadását megelőző parlamenti vitáról, továbbá ismerteti az Szt. szabályozási újdonságait és szakmai fogadtatásukat.

Az Szt. első tíz évéről való megemlékezés nem titkolt célja a törvény-előkészítés szakmai

* A tanulmány második része az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2006. áprilisi számában lesz olvasható.

¹ Jó példát szolgáltat a kodifikáció tetemes időigényére magánjogi kodifikációnk története. „Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének Törvényjavaslata” (Mtj.) is mintegy harmincéves előkészítő munka után került 1928-ban a képviselőház elé, amelynek napirendjéről 1935-ben vették le a javaslatot. Érdekes módon a Polgári Törvénykönyv 1959. évi megalkotását végül „csupán” hat évnyi előkészítő munka előzte meg. L.: *Lábady Tamás*: A magyar magánjog (polgári jog) általános része. Budapest–Pécs, 1998, p. 86–87. és 124.

Hatályos magánjogi kódexünk, a Ptk. felülvizsgálata és újraalkotása is immár jó másfél évtizede napirenden van – eddig különösebb eredmény, legalábbis kézzelfogható, gyakorlatban is hasznos eredmény nélkül. Sajnos vagy szerencsére? Nehéz volna megmondani. De talán nem is annyira nehéz, ha arra gondolunk, hogy egyfelől a szellemi tulajdon eszméjének elfogadtatása, másfelől idejétmúlt, a világ többi táján ismeretlen „háztáji” koncepciók kiszűrése érdekében milyen ádáz vitákra kényszerült az iparjogvédelmi és szerzői jogi szakma felvilágosult része.

Bacher Vilmos: A szellemi tulajdon védelme és a Ptk. Polgári Jogi Kodifikáció, 2000. 3. szám, p. 23–31.;

Ficsor Mihály Zoltán: A szellemi tulajdon és a Ptk. (észrevételek és javaslatok a polgári jogi kodifikációhoz). Polgári Jogi Kodifikáció, 2001, 2. szám, p. 27–30.;

Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója. Igazságügyi Közlöny, CX. évf. 3. sz., 2002. március 29., p. 835–1041.;

A Magyar Szabadalmi Hivatal észrevételei az új Polgári Törvénykönyv koncepciójára. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 107. évf. II. sz., 2002. április, p. 25–30.;

1003/2003. (I. 25.) Korm. határozat és a Magyar Közlöny hozzá kapcsolódó külön száma: Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója és tematikája

Mindenesetre némi elégtétellel nyugtázhatjuk: az 1990-es évek eleje óta elfogadott hét önálló iparjogvédelmi és szerzői jogi törvény (akárcsak jó pár novelláris módosításuk) elkészült és betöltötte rendeltetését (noha összesített terjedelmük aligha marad sokkal alatta a jövőendő Ptk.-énak), miközben a nagy magyar magánjogi Luca székét azóta is farigcsálják. Csodálkozni ez utóbbin nincs okunk: a közigazgatásból „kiszervezett”, a kormányzati felelősségtől szabaduló, platóni elvek szerint kialakított „autonóm” kodifikációs bizottságok természetüknél fogva a kodifikáció folyamatában és nem annak mielőbbi eredményes befejezésében érdekeltek.

presztízsének rehabilitációja. A hazai jogásztársadalom – és bizonyos mértékig az iparjogvédelmi és szerzői jogi „szakma” is – ma még többre értékeli a tudományos öntetszelgést, mint a jogszabály-előkészítés kevésbé látványos és némiképp személytelen aprómunkáját. Hódolattal övezi az öncélú tudóskodást, de hajlamos megfedkezni arról a – közös érdemünknek tekinthető – teljesítményről, amely iparjogvédelmi és szerzői jogi szabályozásunknak az 1990-es évek elejétől megvalósuló átfogó megújítása: korszerűsítése, európai gyökereihez való visszavezetése és a szocialista ideológia zárványaitól történő megszabadítása mögött meghúzódik.

E sorok íróját az a szándék is vezeti, hogy e maradandó, értékes és – hangsúlyozom – közös teljesítményünk kellő elismerése és megbecsülése terén fennálló tetemes adósságunkból valamicskét törlesszen.

1.4. Nem lehet ez az írás mentes némi személyességtől. Se letagadni, se túlértékelni nincs okom azt a szerepet, amelyet az Szt. megalkotásában és első tíz évének alakításában betöltöttem. Emellett tisztelnem éreztem, hogy részt vállaljak e jeles szabadalmi jogi évfordulónk méltó megünneplésében – nem feledezhettem meg a magyar szabadalmi törvényről és nem mulaszthattam el történetének felidézését éppen most, amikor az Európai Szabadalmi Szervezet Szabadalmi Jogi Bizottságának elnöki pozícióját töltöm be. Egy ilyen mulasztást csak hálátlanságként és hűtlenségként tudtam volna értékelni önmagam előtt.

Személyes ízt kölcsönöz az alábbiaknak a szabadalmi szakma nagyságai előtt való tisztelgés is. Az Szt. megalkotásáról és sorsának további alakulásáról aligha emlékezhetünk meg anélkül, hogy ne hajtánánk fejet azok előtt, akik fölbecsülhetetlen értékű tapasztalataikkal, szakmai odaadásukkal és – bizony – bölcsességükkel egyengették hatályos szabadalmi törvényünk nemegyszer rögös útját. Szolgálja ez az írás mindenekelőtt az ő emlékezetüket.

Sem az Szt., sem pedig első tíz éve nem ismertethető átfogóan és minden részletre kiterjedően ebben az írásban. Az áttekintést ez teszi még – óhatatlanul – szubjektívvé: a válogatás kényszere, az, hogy elkerülhetetlen egyes események és kérdések kiragadása.

II. AZ SZT. MEGALKOTÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI

2.1. Az Szt. a politikai és gazdasági rendszerváltás és az európai integráció szülötte; akkor fogant meg, amikor e két – egymással nemegyszer összeolvadó – folyamat az iparjogvédelem területén is találkozott. Noha az 1990-es évek legelejét áthatotta a remény, hogy a rendszerváltozással az ország európai integrációja is küszöbön áll, e korai fuvallatok kevésbé frissítették fel iparjogvédelmi közéletünk és politikánk levegőjét. Az első tétova nekirugaszkodások hamar elhaltak a Pató Pál-i szemlélettel átitatott közegben: néhány progresszív lépésre így következhetett két-három év maradi benutság. E kórképnek is beillő kórkép részleteit a következők felidézésével láttathatjuk.

2.2. A Minisztertanács a találmányok és újítások hasznosulásáról 1989 januárjában ho-

zott határozatában írta elő az iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztésének szakmai vitára bocsátását és döntésre való előkészítését.² A terminológia beszédes: a „mechanizmus” jellegzetes része volt a reformkommunista frazeológiának, a „továbbfejlesztés” kifejezés pedig azt az akkori kánont visszhangozta, hogy a bukásra ítélt rendszer valójában épp eléggé fejlett, csupán „reformra”, „továbbfejlesztésre” szorul.³ E terminológiai paraván mögött viszont már a fordulat készülődött: irányváltás a nyugat-európai modell felé. Az iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztését ugyanis „*az EGK-ba tömörült tőkés országokkal folytatott gazdasági együttműködés fejlesztésével összhangban*” kellett előkészíteni. Ez megfelelt a korszak általános jogharmonizációs kívánalmainak, hiszen akkoriban az Európai Közösségek jogához való igazodás nemzetközi jogi szempontból autonóm döntésnek minősült, amelyet leginkább közvetlen kereskedelmi megfontolások, az egységesülő európai piac követelményeinek való igazodás gazdasági kényszerei diktáltak, mintsem az európai integráció politikai prioritásként vállalt szándéka.⁴

Az iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztéséről 1989 októberében meghozott minisztertanácsi határozat különféle célkitűzések sajátos egyvelege volt. Több veréb is az ágyúcső célkeresztjébe került: pl. a know-how védelmére vonatkozó Ptk.-beli szabályozás „továbbfejlesztése” vagy az integrált áramkörök oltalma. Találhatunk aztán e határozatban olyasmit is, ami a mai napig nem valósult meg (és ez talán nem is akkora baj: van, akinek ez örömet szerzett, iparjogvédelmi szabályozásunk és intézményrendszerünk pedig eddig is megvolt nélküle): a szellemi tulajdon eszméjének a Ptk.-ban való elismertetéséről van szó.⁵ Szabadalmi jogi szempontból viszont kétségtelenül nagy horderejűnek bizonyult a

² *Bobrovsky Jenő*: Kormányhatározat az iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztéséről. Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő, 4. sz. melléklet, 1989. december, p. 1–3.

³ Jól illusztrálja e „reformista” megközelítést *Bobrovsky* okfejtése: „A javaslatok kiindulópontja az volt, hogy a magyar iparjogvédelmi mechanizmus jogi-nemzetközi struktúrája alapvonásaiban megfelel a piactudomány és a nemzetközi együttműködés követelményeinek, az iparjogvédelem egyes funkcióinak hatékonyabb érvényesítése azonban néhány vonatkozásban szükségessé teszi a továbbfejlesztést.” *Bobrovsky*, i. m. (2), p. 1. (E „néhány vonatkozás” „továbbfejlesztése” jó tízéves kodifikációs igényelt végül: nyolcféle iparjogvédelmi oltalom öt önálló törvényben való bevezetését vagy újraszabályozását.)

⁴ 2023/1998. (HT 8.) MT határozat és 2006/1990. (HT 4.) MT határozat; lásd még: *Ficsor Mihály*: Jogharmonizáció a Fehér Könyv előtt és után. Magyar Jog, 42. évf., 1995. november, p. 647.

⁵ Hiába érvelt *Bobrovsky* már 1989-ben a következőkkel:
„Az előterjesztett javaslat szerint a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) reformja során a szellemi alkotásokhoz fűződő jogokról szóló rendelkezéseket a tulajdonjogi koncepció ártértékelésével összhangban a szellemi tulajdon nemzetközileg elfogadott koncepciója figyelembevételével indokolt felülvizsgálni és módosítani.
A szellemi tulajdon fogalmának meghonosítása összhangot teremtené a Szellemi Tulajdon Világszervezetében (WIPO), a GATT-ban és más nemzetközi szervezetekben, illetve egyezményekben használt terminológiával, s kifejezné Magyarország növekvő tiszteletét a szellemi javak iránt, amire a szellemi tulajdon eszméjének jelentős nemzetközi felértékelődése és a külföldi működő tőke megnyerésére irányuló erőfeszítések miatt feltétlenül szükség van.
Belső gondolkodási és szabályozási rendszerünkben mindez olyan modellváltást jelentene, amely a személyiségi jogok egyoldalú hangsúlyozása helyett a szellemi alkotásoknak a piactudományban betöltött szerepén alapulna, s a szabályozás központjába a vállalkozót helyezve összehatásában az alkotók díjazására is biztosabb garanciát nyújtana.”
Bobrovsky, i. m. (2), p. 1.

minisztertanácsi határozat: előírta a szabadalmazhatóság előfeltételeinek – „pozitív kritériumainak” – „továbbfejlesztését”, az Európai Szabadalmi Egyezményhez (az ESZE-hez) történő csatlakozás feltételeinek „megvizsgálását”, valamint – „külön kérdéskörként” – a gyógyszerek, vegyi termékek és élelmiszerek termékoltalmának tilalmára vonatkozó rendelkezések felülvizsgálatát. Szempontként jelentek meg a Szellemi Tulajdon Világszervezetében (a WIPO-ban) a szabadalmi jog egyes rendelkezéseinek összehangolására irányuló munkálatok éppúgy, mint az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) égisze alatt folyó tárgyalások (amelyek utóbb a Kereskedelmi Világszervezet és a TRIPS-egyezmény létrejöttéhez vezettek el). Az irányváltás komolyságát és a „továbbfejlesztés” iránti eltökéltséget azonban némiképp megkérdőjelezte a jogalkotási feladatok elvégzésének nem túlságosan ambiciózusan kijelölt időtávja: a szabadalmi jogi harmonizációs módosítások hatálybalépésének határideje ugyanis – e határozat szerint – 1999. december 31. lett volna, és csupán azt kellett volna 1991 végéig tanulmányozni, hogy „*a feltételek alakulásától – elsősorban a nemzetközi együttműködéstől függően – milyen feltételek differenciált biztosítása segítheti elő a termékoltalmi rendszernek már a 90-es évek első felében való bevezetését*”.⁶ Az akkori idők „reformereinek” – valamelyest talán érthető – zavarodottságát tükrözte továbbá, hogy még az „iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztésének” egyik szellemi atyja, Bobrovsky Jenő is amellet érvelt, hogy „*nemzetközi kapcsolatainkat illetően meg kell őrizni a KGST piachoz fűződő iparjogvédelmi kapcsolatokban rejlő értékeket is*”.⁷ Az ilyesféle ötletek – szerencsére – hamarosan végleg eltűntek a történelem süllyesztőjében.

Az „iparjogvédelmi mechanizmus továbbfejlesztésének” végül két új oltalmi forma: a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájára vonatkozó oltalom és a használati mintaoltalom 1992. január 1-jével történő bevezetése lett az eredménye.⁸ A topográfiaoltalom azóta is csupán papíron létezik, és fenntartását európai jogharmonizációs kötelezettségeinken⁹ kívül semmi sem indokolja. A használati mintaoltalomból sem lett átütő siker: az évenként beérkező mintegy 250-300 bejelentés semmi esetre sem nevezhető annak. Noha megalkotása megelőzte az 1989. októberi – „mechanizmusfejlesztő” – határozatot, valójában a „továbbfejlesztés” részét képezte a szolgálati találmányért járó díjazásról és a találmányokkal kapcsolatos egyéb intézkedésekről szóló 77/1989. (VII. 10.) MT rendelet is.¹⁰ E rendeleten kívül viszont nem számolhatunk be olyan szabadalmi jogi fejle-

⁶ Bobrovsky, i. m. (2), p. 2.

⁷ Bobrovsky, i. m. (2), p. 3.

⁸ L. a használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. törvényt (Hmtv.) és a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról szóló 1991. évi XXXIX. törvényt (Toptv.); továbbá Ficsor Mihály: A használati minták oltalmáról. Jogtudományi Közlöny, 1992. augusztus, p. 351–364.

⁹ L. a Tanács 87/54/EGK irányelvét a mikroelektronikai félvezető termékek topográfiájának oltalmáról

¹⁰ E rendelettel egyidejűleg született meg az újításokról szóló 78/1989. (VII. 10.) MT rendelet is; az újítást azonban nem tekintem iparjogvédelmi kategóriának. A két rendelet alkalmazásához az Országos Találmányi Hivatal és a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület útmutatót adott ki; ez is a kor körtünete volt: e módszert pár évvel később az Alkotmány-

ményről, amely akár csak közvetve az 1989. októberi határozathoz volna köthető, annak végrehajtásaként volna fölfogható.

2.3. Szabadalmi jogunk 1990–1991-ben új gazdasági, politikai és nemzetközi „erőtérbe” került a rendszerváltozással és az európai integráció határozott politikai célkitűzésésként való megjelenésével.

Az 1990-ben bekövetkező gazdasági és politikai rendszerváltozásból adódó gyökeresen új követelményeknek az 1969-ben fogant szabályozás – az akkor hatályos szabadalmi törvény, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1969. évi II. törvény (Rszt.) és a hozzá kapcsolódó számos rendeleti, illetve hirdetményi szintű előírás – nyilvánvalóan nem felelt meg.

Mindenekelőtt átértékelődtek a szabadalmak gazdasági funkciói. Míg a tervgazdálkodás, a túlsúlyos állami tulajdon és a hiánygazdaság – bármennyire is „megreformált” – viszonyai között a szabadalmak szerepe főként arra korlátozódott, hogy a hatóság által kiállított „fizetési bizonylatként” szolgáljanak a feltalálók munkabéren felüli díjazásához, a kiépülő piacgazdaságban a magántulajdon arányának növekedése, a külföldi működő tőke beáramlása és a gazdasági verseny kibontakozása mellett a szabadalmak hagyományos – azaz a piacgazdaságokban jellemző – funkciói kerültek előtérbe: a kutatási és fejlesztési ráfordítások megtérülésének biztosítása, a találmányok nyilvánosságra hozatalának és megvalósításának előmozdítása, valamint az alkotó tevékenység anyagi ösztönzése.¹¹ Az Szt. miniszteri indokolása erre utalt összefoglaló jelleggel, amikor hangsúlyozta: „a szabadalmi törvény újraalkotásának egyik indoka és egyben célja ... az, hogy az oltalom közgazdasági szerepét a lehető legteljesebb mértékben kibontakoztató jogi hátteret teremtsen.”¹²

Ezeknek az igényeknek az Rszt. és a hozzá kapcsolódó szabályozás – amely 1969 után számottevő változáson nem ment keresztül¹³ – pl. a haladó jelleg szabadalmazha-

bíróság alkotmányellenesnek minősítette 60/1992. (XI. 7.) AB határozatában: a Jat „garanciális szabályainak mellőzésével hozott minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes”.

¹¹ Indokolás a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvényhez (a továbbiakban: Indokolás). Igazságügyi Közlöny, CIII. évf. 6. sz., 1995. június 30., p. 367; Előterjesztés a Kormány részére a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény tervezetéről (a továbbiakban: Előterjesztés), 19.084/1994. IM, igazságügy-miniszter, Országos Találmányi Hivatal elnöke, Budapest, 1994. december, p. 2.; *Ficsor Mihály Zoltán*: Az új szabadalmi törvényről. Iparjogvédelmi Szemle, 101. évf. I. sz., 1996. február, p. 1.

¹² Indokolás, i. m. (11), p. 367.

¹³ *Gödölle István* az 1994. évi VII. törvény elfogadását és az Szt. 1995. évi megalkotását megelőző helyzetet a következőképpen értékelte: „A magyar szabadalmi jogban utoljára 1969-ben történt jelentős változás. Az 1969. évi II. tv. (a továbbiakban: Rszt.) és a végrehajtásáról szóló 4/1969. (XII. 28.) OMF-IM együttes r. (a továbbiakban: RVr.) egy 75 éves törvényt váltottak fel, ami azt mutatja, hogy eleink a múlt században kiváló munkát végeztek az első magyar szabadalmi törvény megalkotásával. 1983-ban a Rszt. novellája és a RVr. módosítása, valamint egy új találmányi díjazási rendelet megváltoztatta a szolgálati találmányokkal és a növényfajtákkal kapcsolatos rendelkezéseket, bevezette a szabadalmi bejelentésekről való gyors adatközlést és azok 18 hónap utáni közzétételét, valamint a felszólalás helyett az észrevételt, továbbá a szabadalmi bejelentések összevonásának és a szabadalmak, illetve szabadalmi bejelentések

tósági feltétele,¹⁴ a kényszerengedélyekre vonatkozó (alapvető garanciákat nélkülöző) rendelkezések,¹⁵ a honvédelmi érdekből történő igénybevétel lehetősége¹⁶ vagy éppen a szolgálati találmány feltalálójának a szabadalom megadására irányuló eljárásban élvezett – indokolatlanul erős – „mögöttes” jogai¹⁷ folytán nem felelhetett meg.

Ha lehet, a gazdaság átrendeződésénél is nagyobb hatást gyakorolt szabadalmi jogunkra a jogállamiság kiépülése.¹⁸ Nemcsak tartalmi változások váltak elkerülhetlenné (pl. a honvédelmi érdekből történő igénybevétel vagy a kényszerengedélyek kapcsán), hanem a szabályozás jogforrási szintjeit is össze kellett vetni a megújult Alkotmányból és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvényből (a Jat.-ból) adódó jogállami követelményekkel. Találónan jellemezte (és joggal bírálta) Gödölle István az akkor hatályos szabadalmi szabályozás indokolatlan többszintűségét és a következetlenül kiválasztott jogforrási szinteket:

„Az 1969-ben megalkotott találmányi-szabadalmi jogszabályok hármassal, illetve négyes hierarchiát alkottak. A RSzt.-hez [azaz az Rszt.-hez; F. M.] kormány- és miniszteri szinten végrehajtási rendeletek kapcsolódtak, ezen kívül voltak még az Országos Találmányi Hivatal elnöke által kiadott, a Magyar Közlönyben közzétett hirdetmények. A jogszabályok tartalmi vizsgálata azt mutatja, hogy eléggé esetlegesen kerültek egyes rendelkezések a törvénybe, illetve valamely végrehajtási rendeletbe. Pl. a szabadalmazhatósági feltételek talán legfontosabbja, az „újdonság” a törvényben akként volt meghatározva, hogy „új a megoldás, ha nem jutott olyan mértékben nyilvánosságra, hogy azt szakember megvalósíthatta”. A „nyilvánosságra jutás” fogalmához azonban csupán a végrehajtási rendelet tette hozzá azt a megdönthetetlen vélelmet, mely szerint „a megoldást akkor kell nyilvánosságra jutottnak tekinteni, ha az bárki számára hozzáférhetővé vált”. Márpedig e vélelem nélkül az újdonság elbírálása egészen más irányt vett volna. Az akkori jogalkotási szokásoknak megfelelően a legtöbb esetben a törvényben nem volt

újra érvénybe helyezésének lehetőségét. 1991-ben a használati minta jogintézményének magyarországi bevezetésekor az RSzt. akként módosult, hogy egy használati minta bejelentésből később szabadalmi bejelentést lehet származtatni az elsőbbség megtartása mellett.” Gödölle István: A magyar szabadalmi jog reformja. Jogtudományi Közöny, 1996. január, p. 21.

¹⁴ Rszt. 3. §

¹⁵ Rszt. 21–23. § és az Rszt. végrehajtásáról szóló 4/1969. (XII. 28.) OMFB-IM együttes rendelet (Vr.) 9. §

¹⁶ Rszt. 24. §, Vr. 10. §

¹⁷ Rszt. 9. § (3) bek., Rszt. 29. § (2) bek., Vr. 12. § (4) bek., Vr. 13. § (1) bek., Rszt. 44. § (4) bek., Rszt. 48. § (5) bek., Rszt. 57. § (2) bek.

¹⁸ Az Alkotmánybíróság szép és klasszikussá nemesedett megfogalmazása szerint: „Magyarország jogállammá minősítése ténymegállapítás és program egyszerre. A jogállam azáltal valósul meg, hogy az Alkotmány valóban és feltétlenül hatályosul. A jog számára a rendszerváltás azt jelenti, és jogi rendszerváltás kizárólag abban az értelemben lehetséges, hogy a jogállami Alkotmánnyal összhangba kell hozni, illetőleg – az új jogalkotást tekintve – összhangban kell tartani az egész jogrendszert. Nemcsak a jogszabályoknak és az állami szervek működésének kell szigorúan összhangban lenniük az Alkotmánnyal, hanem az Alkotmány fogalmi kultúrájának és értékrendjének át kell hatnia az egész társadalomra. Ez a jog uralma, ezzel lesz az Alkotmány valóságossá. A jogállam megvalósítása folyamat. Az állami szervek számára alkotmányos kötelesség ezen munkálkodni.” 11/1992. (III. 5.) AB határozat

konkrét felhatalmazás a végrehajtási rendelkezésekre, azok csupán egy általános felhatalmazásra támaszkodtak.

A szabadalmi jogban az 1969 óta bekövetkezett jogfejlődés során nem igazolódott az a tétel, hogy ezen a területen is vannak az életviszonyok gyorsabb változása miatt gyakrabban módosítandó rendelkezések, s ezeket végrehajtási jogszabályban kell megszabni. Az 1990 után alkotott iparjogvédelmi jogszabályoknál a jogalkotó szakított eme elmélettel, és a törvényi szabályozás lett domináns.¹⁹

A Jat. 5. §-ának f) pontja 1988 óta követelte meg a szellemi alkotáshoz fűződő (tehát pl. a szabadalmi) jogok és kötelességek törvényben történő szabályozását. A Jat. 15. §-ának (2) bekezdése a rendeletalkotási felhatalmazásokat is korlátok közé szorította, kizárva a szabályozás tárgykörébe tartozó alapvető jogok és kötelességek megállapítására is kiterjedő felhatalmazás lehetőségét. A Jat. 18. §-ának (3) bekezdése pedig azt a követelményt támasztotta, hogy kerülni kell az indokolatlanul többszintű szabályozást. A Jat. e rendelkezései az Alkotmánybíróság 1990-től kialakuló gyakorlatában beépültek a jogállamiság, a jogállamban megkövetelt jogalkotási rend követelményrendszerébe, és ezáltal az alkotmányosság mércéivé is váltak.²⁰ Ezt a „szellemi alkotások” szabályozása körében az Alkotmánybíróság 814/B/1991. határozata már viszonylag korán jelezte, a 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet 19. §-ának (4) és (5) bekezdése kapcsán.

A jogállam kiépülése és a Jat. egyes idevágó szabályai²¹ változást kényszerítettek ki a szakmai és érdek-képviselési társadalmi szervezeteknek a jogszabály-előkészítés folyamatában betöltött szerepét illetően is. Elkerülhetetlenné és halaszthatatlanná vált az érdemi dialógus kialakítása az iparjogvédelmi jogszabályok előkészítéséért felelős kormányzati szervek és az érintett társadalmi szervezetek között.

Az 1990-es évek elején okkal és alappal mutattak rá arra mind hivatalos,²² mind pedig szakirodalmi²³ megnyilatkozások, hogy iparjogvédelmünk – azon belül szabadalmi jogunk

¹⁹ Gödölle, i. m. (13), p. 22.

²⁰ Balogh Zsolt, Holló András, Kukorelli István, Sári János: Az Alkotmány magyarázata. Budapest, 2003, p. 172–206.

²¹ L. különösen a Jat. 20. §-át, 22. §-ának (2) bek.-t, 25. §-ának (2) bek.-ét, 27. §-ának c) pontját és 37. §-ának (2) bek.-ét

²² Pl. az Szt. miniszteri indokolása: „Szabadalmi jogunkra mindig is jellemző volt a nemzetközi jogfejlődés követése, a vonatkozó nemzetközi egyezmények figyelembevétele.” Indokolás, i. m. (11), p. 367.

²³ Gödölle István megfogalmazása szerint: „A szellemi alkotásokra vonatkozó jogalkotás mindenkor nagymértékben függött a nemzetközi helyzettől.” Gödölle, i. m. (13), p. 21.; Sasvári Gabriella hasonlóképpen értékelt: „Hungary had widespread international relations in the intellectual property field as early as the end of the 19th century. A large number of multilateral agreements ... have provided for mutual rights.” Gabriella Sasvári: Hungary heads for the home straight. Managing Intellectual Property, May 2000, p. 28. Iparjogvédelmünknek az európai integráció tükrében kirajzolódó képéhez is e korábbi nemzetközi kötelezettségvállalásaink adták a hátteret. L.: Ficsor Mihály: Iparjogvédelmünk az európai integráció tükrében. Iparjogvédelmi Szemle, 97. évf. II. sz., 1992. február, p. 26–27.; Ficsor Mihály: Az iparjogvédelmi és a szerzői jogi jogszabályok átfogó felülvizsgálata. Iparjogvédelmi Szemle, 99. évf. I. sz., 1994. február, p. 7–8.

– követte a nemzetközi jogfejlődést, és hogy szabályozásunk összhangban állt az ország korábban vállalt nemzetközi kötelezettségeivel. Ehhez kétség nem fér, hiszen hazánk 1909. január 1-jei hatállyal csatlakozott az ipari tulajdon oltalmára alakult Párizsi Unió Egyezményéhez, és részese volt az egyezmény legutolsó – stockholmi szövegének.²⁴ Emellett Magyarország csatlakozott a Szabadalmi Együttműködési Szerződéshez (a PCT-hez),²⁵ továbbá részese volt az új növényfajták oltalmára 1961-ben létesült Nemzetközi Egyezménynek (az UPOV-egyezménynek).²⁶

Az 1990-es évek elejére iparjogvédelmünk nemzetközi környezete is gyökeresen megváltozott. Több évtizedes nyugalom, kényelmes „nemzetközi idill” után iparjogvédelmi szabályozásunk egyszeriben többféle nemzetközi követelményrendszerrel szembesült, és e szembesülés eredménye nem lehetett más, mint az iparjogvédelmi (és a szerzői jogi) szabályozás átfogó felülvizsgálata, a sokirányú kötelezettségek teljesítését célzó nagyszabású kodifikációs munka megkezdése.²⁷ Visszatekintve mindez magától értetődik, akkoriban viszont e nyilvánvaló nemzetközi kényszerek érvényesítése is komoly akadályokba ütközött. Az átfogó szellemi tulajdon-védelmi kodifikáció akkori ellenzőinek álláspontja annál is inkább visszásnak tűnhet (és annak is tűnt), mivel a nemzetközi és az európai követelmények általában és lényegében ugyanabba az irányba fordították a szabályozás iránytűjét, amerre az a piaccgazdasági és jogállami átalakulás magnetikus vezérlő ereje folytán amúgy is mutatott. Más szóval, iparjogvédelmi és szerzői jogi szabályozásunkban gyakorlatilag ugyanazokat a változtatásokat tették szükségessé a nemzetközi, illetve az európai integrációs követelmények, mint a hazai rendszerváltozásból adódó igények.

Az Szt. megalkotását tehát a megújuló nemzetközi környezet is kikényszerítette. Szabadalmi jogunk fejlődési irányát a következő – akkoriban újnak számító – nemzetközi kötelezettségeink jelölték ki.

A Szellemi Tulajdon Világszervezetében (a WIPO-ban) megrekedt nemzetközi jogegységesítést a szellemi tulajdon gazdasági jelentőségének felismerése és a jogegységesítési törekvéseknek a nemzetközi kereskedelem más alapvető kérdéseivel való összekapcsolása mozgatótta ki a holtpontról. Az áttörést a GATT 1993-ban lezárult Uruguay-i Fordulója hozta: a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létesítéséről szóló „egyezménycsomag” egyik alkotóelemeként ugyanis elfogadták azt az egyezményt, amely a szellemi tulajdon kereskedelemmel összefüggő kérdéseit szabályozza (*Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual*

²⁴ A PUE stockholmi szövegét az 1970. évi 18. törvényerejű rendelet hirdette ki. L.: *Bodenhausen, G. H. C.*: Guide to the application of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property. BIRPI, Geneva, 1968.; *Lontai Endre*: Jogegységesítés a nemzetközi iparjogvédelem területén. Budapest, 1989, p. 26–60.

²⁵ A PCT-t az 1980. évi 14. törvényerejű rendelet hirdette ki; végrehajtásáról a 29/1980. (VII. 29.) MT rendelet intézkedett.

²⁶ Magyarország az UPOV-egyezményhez 1983-ban csatlakozott, és e csatlakozással hazánkban az egyezmény 1978. évi szövege lépett hatályba; e szöveget az 1983. évi 14. törvényerejű rendelet hirdette ki.

²⁷ *Gödölle*, i. m. (13), p. 21–23.; *Ficsor*: Az iparjogvédelmi ..., i. m. (23), p. 7–10.

Property Rights, TRIPS-egyezmény).²⁸ A többi WTO-megállapodással együtt a 72/1994. (XII. 27.) OGY határozat ratifikálta, az 1998. évi IX. törvény pedig kihirdette ezt az egyezményt is. A TRIPS-egyezmény külön fejezetet szentelt a szabadalmaknak (I. az egyezmény 5. fejezetét) és jogegységesítést ért el – egyebek mellett – a szabadalmazható találmányok, a szabadalmi oltalomból eredő jogok, a kényszerengedélyek, az oltalmi idő és az eljárási szabadalmakkal összefüggő bizonyítási szabályok tárgykörében, valamint harmadik részében a jogsértésekkel szembeni fellépésre, illetve a jogok megszerzésére és fenntartására állapított meg olyan – általános, „horizontális” – szabályokat, amelyek a szabadalmi bejelentésekre és a szabadalmakra is kiterjednek.

Talán még a TRIPS-egyezménynél is nagyobb hatást gyakorolt szabadalmi jogunkra az Európai Megállapodás.

A Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodást Brüsszelben, 1991. december 16-án írták alá. Az Európai Megállapodás (EM) az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (a továbbiakban: EK Szerződés) 310. (ex 238.) cikkében szabályozott társulási megállapodás. Megerősítéséről a 80/1992. (XI. 25.) OGY határozat, végrehajtásáról a 10/1993. (III. 5.) OGY határozat intézkedett. Az Európai Megállapodást az 1994. évi I. törvény hirdette ki.

Az Európai Megállapodással létesített társulás – az áruk szabad mozgásának bevezetése kivételével – legfeljebb tízéves átmeneti időszakot foglalt magában, amely két, elvileg öt évig tartó, egymást követő szakaszból állt. Az első szakasz a megállapodás hatálybalépésekor kezdődött.

Az Európai Megállapodás 1994. február 1-jén lépett hatályba (EM 123. cikk). A megállapodásban előírt jogharmonizációs feladatok teljesítésére a társulás szakaszaihoz igazodva előírt határidőket ezért általában e naptól kellett számítani. Egyes kérdésekben – pl. a verseny vagy a szellemi tulajdon szabályozását illetően – a határidők számításakor nem az Európai Megállapodás hatálybalépésének napját, hanem az Európai Megállapodás kereskedelmi és kereskedelemmel kapcsolatos rendelkezéseit magában foglaló és hatályba léptető Ideiglenes Megállapodás hatálybalépésének napját, illetve 1992. január 1-jét kellett kezdő napnak tekinteni. Az Ideiglenes Megállapodás az 1992/2. sorszámú nemzetközi szerződés volt, amelyet a Magyar Közlöny 1992/21. számában tettek közzé. Az Ideiglenes Megállapodás – 48. cikkével összhangban – 1992. március 1-jén lépett hatályba, és azt 1994. február 1-jéig, vagyis az Európai Megállapodás hatálybalépéséig kellett alkalmazni. Az Ideiglenes Megállapodás 49. cikke szabályozta a határidők kezdő napjának kiszámítását: a Megállapodás hatálybalépésének napján

²⁸ *Daniel Gervais*: The TRIPS Agreement – Drafting History and Analysis. London, 1998, p. 1–444.; *Ficsor Mihály*: Az ipari tulajdon nemzetközi védelme és az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény: út a TRIPS-hez. Iparjogvédelmi Szemle, 99. évf. VI. sz., 1994. december, p. 23–30.; *Ficsor Mihály*: A nemzetközi iparjogvédelem és az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény: a TRIPS általános szabályai. Iparjogvédelmi Szemle, 100. évf. I. sz., 1995. január, p. 16–25.

1992. március 1-jét, vagyis a tényleges hatálybalépés napját kellett érteni az olyan kötelezettségek tekintetében, amelyek akkor kezdődtek, és 1992. január 1-jét az olyan kötelezettségek tekintetében, amelyek a hatálybalépés napjára hivatkozással később kezdődtek (ilyennek számítottak a szellemi tulajdonnal kapcsolatos kötelezettségeink is). A határidők számításának e rendjét erősítette meg az Európai Megállapodás 124. cikke is. Az Ideiglenes Megállapodásra figyelemmel történő határidő-számítás volt irányadó az Európai Megállapodás 65. cikkére, azaz a szellemi tulajdonnal kapcsolatos rendelkezésekre is. Az Európai Megállapodás többi rendelkezése esetében a hatálybalépés napjának – és így az első szakasz vagy a hatálybalépéstől számítandó bármely határidő kezdő napjának – 1994. február 1-jét kellett tekinteni.

Az Európai Megállapodás V. címének III. számú fejezete tartalmazott szabályokat a jogszabályok közelítéséről. Emellett a megállapodás más részei is előírtak egyes szabályozási területeken jogharmonizációs feladatokat, határidőt is szabva e konkrét kötelezettségek teljesítésére. Ilyen szabályozási terület volt a szellemi tulajdon is: az Európai Megállapodás 65. cikke voltaképpen az általános jogharmonizációs kötelezettség speciális, különös szintű megfogalmazását tartalmazta. Az V. cím III. fejezete (a 67–69. cikk) ez utóbbi – különös szintű – rendelkezésekhez képest a jogharmonizáció általános szabályait határozta meg.

Az Európai Megállapodás 67. cikkében a Szerződő Felek elismerték, hogy Magyarországnak a Közösségbe történő gazdasági integrációja egyik alapvető előfeltétele volt az, hogy az ország jogszabályait közelítsék a Közösség jogszabályaihoz. Magyarország vállalta annak biztosítását, hogy amennyire lehetséges, jövőbeni jogszabályai a Közösség jogszabályaival összeegyeztethetők lesznek.

Az Európai Megállapodás 67. cikke alapján Magyarországot egyoldalú és teljes körű jogközelítési kötelezettség terhelte, amelynek eredményeképpen a lehetséges mértékig összeegyeztethetővé kellett tennie jogszabályait a Közösség jogszabályaival. A kötelezettség egyoldalú volt, mert a két jogrendszer fokozatos összeegyeztetése kizárólag a magyar jognak a közösségihez való igazításával valósult meg. Egyoldalúan jelent meg a jogközelítési kötelezettség azért is, mert az Európai Megállapodás nem hozott létre olyan intézményi és eljárási rendet, amelyben Magyarország közreműködhetett volna azoknak a közösségi jogszabályoknak az előkészítésében és elfogadásában, amelyekhez saját jogszabályait hozzá kellett igazítania. Teljes körű volt továbbá, mivel a magyar jogrendszer egészére vonatkozott: kiterjedt az országnak az Európai Megállapodás aláírása, illetve hatálybalépése idején hatályos és az azt követően alkotott valamennyi jogszabályára. Ezen nem változtatott az, hogy a 68. cikk példálódzva felsorolta a jogszabályok közelítésének főbb területeit, megemlítve köztük a szellemi tulajdont is. A jogszabályok közelítése kiterjedt az Európai Megállapodás aláírását, illetve hatálybalépését követően elfogadott közösségi jogszabályokra is. A megállapodásban a felek – a szabályozási területeknek a 68. cikkben adott példálódzó, azaz nem kimerítő jellegű felsorolásán kívül – nem határozták meg azokat a közösségi jogszabályokat, amelyekre a 67. cikk vonatkozott, sem pedig olyan külön egyeztetési eljárást nem vezettek be, amelyben a megállapodás alkalmazása során e közösségi jogszabályok felsorolását utóbb

megállapíthatták volna. Mivel a jogszabályok összeegyeztethetőségének megteremtése csak a lehetséges mértékig volt követelmény a 67. cikk alapján, a közösségi jogszabályok számos előírását – tartalmuknál, illetve természetüknél fogva – a társult viszonyban folyó jogközelítés során szükségképpen figyelmen kívül kellett hagyni.

Az Európai Megállapodáson alapuló jogharmonizációban nem érvényesültek – legalábbis kötelező erővel nem érvényesültek – a közösségi jogban a jogharmonizációval kapcsolatban kialakult jogelvek, szabályok. A magyar jog a társulás révén még nem került a közösségi joggal olyan viszonyba, mint amilyenben az a tagállami jogrendszerekkel áll. Az Európai Megállapodás pedig nem tartalmazott külön szabályokat a társulás keretében folyó jogharmonizációs tevékenység mechanizmusáról, módszereiről.

Másrészt a 67. cikk szerint a magyar jogszabályokat csak annyira kellett közelítenünk a közösségekhez, „amennyire lehetséges” volt. Ez a fordulat módot adott – a tagállamok számára egyes területeken biztosított jogharmonizációs szabadságnál is nagyobb fokban – gazdasági, pénzügyi és egyéb érdekeinknek a jogharmonizáció ütemezése és végrehajtása során történő figyelembevételére. E szabadság azonban nem volt korlátlan. Annak megítélése ugyanis, hogy a jogszabályok közelítése „mennyire lehetséges” – nemzetközi szerződésről lévén szó – külön, ilyen tartalmú rendelkezés híján nem tarthatott csupán az egyik félre, azaz mindkét szerződő fél állást foglalhatott ebben, ami – vita esetén – akár a megállapodás 107. cikkében foglaltak alkalmazásához (vagyis a vitának a Társulási Tanács vagy választott bíróság elé terjesztéséhez) is elvezethetett volna. Az Európai Bizottság és a tagállamok ennek megfelelően figyelemmel kísérték a magyarországi jogharmonizációt, és igényt tartottak arra, hogy megítélhessék annak még lehetséges mértékét, fokát. (Ez különösen igaz volt a szellemi tulajdon területére: pl. a gyógyszertermékek iparjogvédelmi oltalmával kapcsolatos kérdések rendszeresen napirenden szerepeltek a társulás intézményrendszerének különféle fórumain.)

A 67. cikk rendelkezései arra is módot adtak, hogy Magyarország jogszabályait fokozatosan egyeztesse össze a Közösség jogszabályaival. Ez azt is jelentette, hogy a jogközelítési kötelezettségek teljesítésére csak az Európai Megállapodásban megszabott határidők voltak irányadók, az Európai Unió tagállamainak a közösségi jogszabályokban előírt határidők Magyarországot a csatlakozás előtt nem kötelezték.

Ebbe, az Európai Megállapodással bevezetett általános jogharmonizációs követelményrendszerbe²⁹ illeszkedtek a megállapodásnak a szellemi tulajdonra vonatkozó rendelkezései.³⁰

²⁹ 8002/1999. (IK 10.) IM tájékoztató a jogharmonizációs ügyek intézéséről; *Juhász Endre*: Társulási szerződésünk az Európai Közösségekkel és azok tagállamaival. In: Európai jogi tanulmányok 1., szerk.: *Mádl Ferenc*, Budapest, 1993, p. 128–130.; *Kecskés László*: Az EGK jogharmonizációról – már magyar szemmel is. Európai Jogi Tájékoztató, 1993/XII., p. 5–19.; *Gödölle*, i. m. (13), p. 21.; *Ficsor*: Jogharmonizáció ..., i. m. (4), p. 647–659.; *Ficsor Mihály*: Preparing Accession: Specific Problems of the Approximation of Legislation in the Framework of the Europe Agreements and Following the White Paper. In: *Eastern Enlargement of the European Union*, edited by Wolfgang Heusel, Schriftenreihe der Europäischen Rechtsakademie Trier, ERA, Trier, 1998, p. 111–126.

³⁰ *Ficsor Mihály*: Az iparjogvédelmi jogharmonizáció módszertanáról. Iparjogvédelmi Szemle, 99. évf. III. sz., 1994. június, p. 6–12.

Az Európai Megállapodás 65. cikkének (1) bekezdése alapján Magyarországnak tovább kellett javítania a „szellemi, ipari és kereskedelmi tulajdonjogok védelmét”, hogy 1996 végére az Európai (Gazdasági) Közösségben érvényesülő védelemhez hasonló szintű védelmet biztosítson, ideértve az ilyen jogok érvényesítéséhez szükséges hasonló eszközöket is. Látható, hogy e speciális jogharmonizációs kötelezettséget is egyoldalúan állapította meg a megállapodás: a Közösségben kialakult védelmi szint lett a mérce és ahhoz kellett igazodnia a magyar jognak. A társulás intézményrendszerében a megállapodás végrehajtásának áttekintése során, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozásról folyó tárgyalásokon a magyar fél többször is annak kimutatására kényszerült,³¹ hogy a 65. cikk (1) bekezdése

- a közösségihez hasonló – de nem azzal azonos – szintű védelem biztosítását írta elő hazánknek, az azonos szintű védelem bevezetése csak csatlakozásunkkal válhatott – tagállami – kötelezettségünké;
- az Európai Megállapodás megkötése idején hatályos közösségi jogszabályokban rögzített védelmi szinthez való igazodásra szabott meg ötéves határidőt, és a később meghozott közösségi jogszabályokra csupán a 67. cikk szerinti általános jogharmonizációs kötelezettség vonatkozhatott;
- a védelmi szintek összevetését nem rendelkezésenként követelte meg, hanem azt a követelményt támasztotta, hogy a szellemi tulajdon magyarországi szabályozása és intézményrendszere összességében, összehatásában a Közösségben érvényesülőhöz hasonló szintű védelmet nyújtson a szellemi tulajdonjogok számára.

Emellett az Európai Megállapodás végrehajtásával kapcsolatban sem az Európai Bizottság, sem a tagállamok nem mulasztották el újra és újra emlékeztetni a magyar kormányzatot a jogérvényesítés fontosságára, amire a szellemi tulajdon esetében a 65. cikk (1) bekezdésének utolsó fordulata – azaz a jogok érvényesítéséhez szükséges „hasonló” eszközökre való utalás – megfelelő hivatkozási alapot teremtett.³²

Az Európai Megállapodás 65. cikkének (2) bekezdése pedig azt írta elő, hogy Magyarországnak 1996 végéig kérnie kell az Európai Szabadalmi Egyezményhez (az ESZE-hez) való csatlakozását.³³ Az ESZE 166. cikkéből adódóan Magyarország azok közé az európai államok közé tartozott, amelyek csak akkor csatlakozhatnak az egyezményhez, ha az Európai Szabadalmi Szervezet Igazgatótanácsához való csatlakozásra való felkérést kapnak. Az

³¹ Pl. CONF-H 36/99, Brussels, 16 July 1999; *Mihály Ficsor*: The Future of the Patent System in Europe – A Hungarian Perspective. Proceedings of the Hungarian Group, AIPPI, 28., 2001, p. 39–62.

³² *Mihály Ficsor*: Implementing the Enforcement Directive in national law. Enforcement of Plant Variety Rights in the Community, Seminar of the Community Plant Variety Office, Brussels, 4–5 October 2005, p. 1–7.; *Mihály Ficsor*: The Hungarian Trademark Act of 1997 and the European Law. Proceedings of the Hungarian Group, AIPPI, 25., 1998, p. 25–50.

³³ *Ficsor Mihály*: Az Európai Szabadalmi Egyezmény – magyar nézőpontból. Jogtudományi Közlöny, 2003. április, p. 179–194.

Európai Megállapodás 65. cikkének (2) bekezdéséből tehát csupán annyi következett, hogy Magyarországnak kezdeményeznie kellett az ESZE-hez való csatlakozásra történő felkérést. Sem a Közösség akkori tagállamai nem vállaltak az Európai Megállapodással arra kötelezettséget, hogy Magyarország csatlakozásra való felkérését kezdeményezzék, illetve szavazatukkal támogassák az Európai Szabadalmi Szervezet Igazgatótanácsában, sem pedig hazánk nem tartozott az Európai Megállapodás 65. cikke alapján eleget tenni egy ilyen felkérésnek, különösképpen nem a lehetséges legkorábbi időpontban. Figyelmet érdemelt az is, hogy az ESZE-tagság nem képezte (és azóta sem képezi) részét az európai közösségi jogrendnek. Az ESZE története során nemegyszer előfordult, hogy az Európai (Gazdasági) Közösség valamely tagállama nem volt szerződő állama az ESZE-nek. Az Európai Megállapodás 65. cikkének (2) bekezdése alapján tehát nem állt fenn nemzetközi jogi kötelezettségünk az ESZE-hez való csatlakozásra, hazánk csupán a csatlakozásra való felkérés kezdeményezésére volt köteles.³⁴ Természetesen még e kezdő lépés megtételéhez és annak nemzetközi hitellességéhez is szükség volt arra, hogy szabadalmi jogunkat összehangoljuk az ESZE anyagi jogi harmonizációt célzó rendelkezéseivel.

Közvetlen és érdemi befolyást gyakorolt a magyar szabadalmi jogra az Amerikai Egyesült Államokkal a szellemi tulajdon tárgyában 1993 szeptemberében megkötött kormányközi megállapodás (Magyar Közlöny, 1993. november 30., 173. sz.), amely – a behozatal hasznosítási cselekményként történő elismerése és a kényszerengedélyekre irányadó szabályok megváltoztatása mellett – megkövetelte a gyógyszerek, a vegyi termékek és az élelmiszerek szabadalmi oltalmának és a hozzá kapcsolódó átmeneti szabadalmi oltalomnak a bevezetését. A magyar gazdaság – különösen a gyógyszeripar – számára ez a lépés számos hátránnyal járt, ugyanakkor, figyelemmel az amerikai részről kilátásba helyezett súlyos kereskedelmi szankciókra, elkerülhetetlennek bizonyult. A szóban forgó megállapodásból következő módosításokat az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi jogszabályok módosításáról szóló 1994. évi VII. törvény végezte el.

Az Amerikai Egyesült Államokkal megkötött kormányközi megállapodás hatása korántsem csupán abban állt, hogy az európai jogharmonizációs „menüből” amerikai „gusztus” szerint kellett választanunk.³⁵ A megállapodás legfontosabb eredménye a szabadalmi jogi harmonizáció – gazdaság- és társadalompolitikai szempontból – legfájdalmasabb lépésének, a gyógyszertermékekre vonatkozó szabadalmi oltalom bevezetésének kikényszerítése volt. Az ún. termékoltalom elismerése az ESZE-hez való csatlakozás előfeltételét is képezte,

³⁴ *Ficsor*: The Future ..., i. m. (31), p. 41–45.

³⁵ *Michael Lantos*: IP Law Changes Give Product Protection to Pharmaceuticals. WIPR 1994, p. 97; *György Pálos*: The Impact of the Hungarian – USA Agreement on the Hungarian Intellectual Property Law. The Computer Law and Security Report, Vol. 10, Issue 4 (July – August 1994), p. 185.; *Mihály Zoltán Ficsor*: Die Einführung des Stoffschutzes im ungarischen Patentrecht. GRUR Int. 1995, Heft 1, p. 1–7.; *Ficsor Mihály*: Szabadalmi jogunk és az Amerikai Egyesült Államokkal kötött kétoldalú megállapodás. Gazdaság és Jog, 2. évf. 1. sz., 1994. január, p. 15–19.

harmonizációs követelmény volt az Európai Megállapodás szerint, valamint az Európai Szabadkereskedelmi Társulás³⁶ tagállamaival kötött szabadkereskedelmi megállapodás alapján, továbbá azt a TRIPS-egyezmény rendelkezéseinek való megfelelés is szükségessé tette. Másfelől az amerikai–magyar megállapodás és annak végrehajtása óhatatlanul kétlépcsőssé³⁷ tette szabadalmi jogunk átfogó megújítását: a termékoltalom bevezetése megelőzte – ha nem is sokkal – az átfogó szabadalmi kodifikációt.

2.4. Az amerikai–magyar megállapodás végrehajtása kapcsán viszonylag élénk vita alakult ki az Igazságügyi Minisztérium (IM) és az Országos Találmányi Hivatal (OTH) között két fő kérdésről. Nézetkülönbség volt egyfelől abban, hogy a megállapodás végrehajtását célzó törvényjavaslatba épüljenek-e be olyan rendelkezések is, amelyek a megállapodás végrehajtásához nem feltétlenül szükségesek, ahhoz közvetlenül nem kapcsolódnak, viszont a piacgazdaság és a jogállam alapvető követelményeinek való megfeleléshez elengedhetetlennek tűnnek. Másfelől abban a kérdésben is ütköztek az álláspontok, hogy az amerikai–magyar megállapodás végrehajtásán kívül szükség van-e a magyar iparjogvédelem átfogó megújítására és ennek kormányzati elhatározására. Mindkét kérdésben az igazságügyi tárca képviselte a progresszív álláspontot, és iparjogvédelmi hatóságunk ellenezte a megállapodás végrehajtásán túlmenő változtatásokat, illetve terveket.

Az első kérdéskör ma már legfeljebb csak jogtörténeti érdekességeket tartogathatna számunkra; az Szt. későbbi megalkotása szempontjából látszólag csekély jelentőségűek azok a viták, amelyek arról folytak, hogy az amerikai–magyar megállapodás végrehajtását célzó törvényjavaslatba bekerüljenek-e olyan rendelkezések is, amelyek a megállapodásban vállaltak teljesítéséhez nem, a piacgazdasági és a jogállami követelményeknek való megfeleléshez viszont igenis szükségesek voltak. E viták mindazonáltal meglehetősen sokat elárulnak azokról a szemléleti akadályokról, amelyekkel a szabadalmi jogi kodifikációnak még az 1990-es évek közepén is meg kellett küzdenie.

Az IM eredeti előterjesztése és a hozzá kapcsolódó törvénytervezet „– mintegy megelőgezve a teljes újrakodifikálást –” tartalmazta „azokat a jogtechnikailag könnyen elvégezhető változtatásokat is, amelyek egyes sürgős megoldást igénylő, kirívó ellentmondások, hiányosságok orvoslására”³⁸ alkalmasnak tűntek. Talán érdemes e szabályozási témák közül hármat is kiragadnunk: a bejelentések alaki szabályainak jogforrási szintjét, a honvédelmi célból történő igénybevételt és iparjogvédelmi hatóságunk elnevezését.

³⁶ A Magyar Köztársaság és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás tagállamai között Genfben, 1993. március 29-én aláírt szabadkereskedelmi megállapodást az 1993. évi LXXXIII. törvény hirdette ki; a szellemi tulajdonról e megállapodás 18. cikke és XIV. melléklete rendelkezett.

³⁷ *Gödölle*, i. m. (13), p. 22–23.

³⁸ Előterjesztés a Kormány részére egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi jogszabályok módosításáról, valamint a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó szabályozás átfogó felülvizsgálatáról (tervezet). 19.826/1993. IM, Budapest, 1993. október (a továbbiakban: IM-előterjesztés), p. 4.

A különféle iparjogvédelmi bejelentések alaki szabályait még 1993-ban is az OTH elnökének hirdeteményei határozták meg, holott e „jogforrási” formát az 1987-ben elfogadott Jat. megszüntette; e hirdetemények a Jat. 61. §-ának (2) bekezdésében foglalt átmeneti szabály mentőkötélén lógva akkor már hatodik éve „küzdöttek a túlélésért”. Az IM előterjesztése az Szt. kapcsán ez ügyben a következőképpen fogalmazott:

„A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény hatálybalépése óta meglévő hiányt pótol a javaslat azzal, hogy a szabadalmi bejelentés részletes alaki szabályainak megállapítását külön jogszabályra utalja. E törvény ugyanis hatályon kívül helyezte az Szt. 40. §-a (2) bekezdésének azt a rendelkezését, amely az Országos Találmányi Hivatal elnökének adott felhatalmazást arra, hogy a bejelentések alakosságait hirdetménnyel meghatározza. Így jelenleg nincs olyan rendelkezés szabadalmi jogunkban, amely a – jelenleg is „hirdetménnyel” előírt – részletes alaki szabályok megsértése, illetőleg a nekik való megfelelés hiányában kielégítő jogalapot adna a szabadalmi bejelentések elutasítására.”³⁹

Az OTH akkori elnöke – az IM előterjesztés-tervezetére írt válaszlevelében – ezzel szemben nem értett egyet azzal, hogy *„a felülvizsgálat alatt álló ... iparjogvédelmi törvényekhez új alaki szabályokat kelljen statáriálisan készíteni”*.⁴⁰

Hat évvel az új jogforrási rendszert bevezető Jat. megalkotása után az OTH vezetése nem átalotta „statáriálisnak” minősíteni a jogállam jogforrási rendjéhez való igazodást. Fő érvként a Jat. már említett átmeneti szabályára hivatkoztak, megfelelően arra, hogy a hirdetemények módosítására, kiegészítésére ezen a joggalapon már nem kerülhetett sor, illetve arra, hogy a Jat. hatályon kívül helyezte iparjogvédelmi törvényeinkből az alaki szabályokat megállapító OTH-elnöki hirdeteményekre történő utalásokat.

A honvédelmi érdekből történő igénybevétel – akkor már nyilvánvalóan alkotmányellenes – jogintézményének megszüntetése is vitára adott okot. Az IM előterjesztése a következőképpen érvelt:

„A kényszerengedély újraszabályozásához illeszkedik a találmány honvédelmi érdekből történő igénybevételét – voltaképpen kisajátítását – lehetővé tevő rendelkezés hatályon kívül helyezése. Aránytalan, a szolgálni kívánt cél eléréséhez szükséges mértéket meghaladó korlátozás hatályos jogunkban az, hogy egy országos hatáskörű szerv vezetője bárkinek a szabadalmi jogát elvonhatja és a honvédelmi miniszterre vagy általa kijelölt szervre ruházhatja át. Ez a rendelkezés az Egyesült Államokkal kötött megállapodásunk szempontjából is aggályos, hiszen az a kormányzati érdekből történő kényszerengedély-adást is korlátok közé szorítja, nemhogy a szabadság kényszerátruházását. Az igénybevételre vonatkozó hatályos szabályozás súlyos hiányossága az is, hogy a jogorvoslat lehetőségéről hallgat: az igénybevétel ellenében

³⁹ IM-előterjesztés, i. m. (38), a törvénytervezet indokolása, p. 15–16.

⁴⁰ Az Országos Találmányi Hivatal elnökének levele az IM közigazgatási államtitkárához, Eln. 152/1993., Budapest, 1993. október 27. (a továbbiakban: OTH-level), p. 3.

járó kártalanítás összegét ugyan lehet bíróság előtt vitatni, de magát az igénybevetel elrendelését nem.

A honvédelem érdekei az igénybevetel megszűnésével sem csorbulnak: az Szt. [vagyis az Rszt., F. M.] 35. §-ának (3) bekezdése ugyanis lehetővé teszi a szabadalmi bejelentés államtitokként való kezelését – honvédelmi érdekből. A honvédelem szempontjából fontos találmányok titokban maradhatnak, az azokra vonatkozó szabadalmi jogokat azonban csak a mellérendeltség alapján, a hagyományos polgári jogi, szerződési úton lehet majd megszerezni. (Az államtitokká minősítés egyébként az érintett találmány, illetve szabadalom forgalomképességét nyilván behatárolja: potenciális vevő csak állami szerv lehet.)⁴¹

Az OTH válasza minderre viszonylag lakonikus, ámbar mereven elutasító volt:

„Jelenleg nem javasolom a honvédelmi célú igénybevetelre vonatkozó törvényi rendelkezés ... hatályon kívül helyezését. Kétségtelen ugyan, hogy ez a kérdés összefügg a kényszerengedéllyel, amelynek új szabályozása ezúttal esedékes, azonban amerikai részről az elvárás ezzel kapcsolatban soha nem merült fel. Az igénybevetel egyébként a külföldieket eleve nem is érinti. Az erre vonatkozó szabályt körültekintően, az átfogó szabadalmi reform keretében kell felülvizsgálni.”⁴²

Az IM szorgalmazta továbbá iparjogvédelmi hatóságunk – kissé avított – elnevezésének megváltoztatását is:

„Iparjogvédelmi főhatóságunk elnevezése – „Országos Találmányi Hivatal” – nem tükrözi tényleges tevékenységét: a szabadalmakkal, a védjegyekkel és az ipari, valamint a használati mintaoltalommal összefüggő hatósági, információs és nemzetközi együttműködési feladatait. Jelenlegi neve a volt KGST-ben elterjedt mintát tükrözi, azt a felfogást, amely szerint az állam, illetőleg az állami hatóságok fő feladata e területen a feltalálói tevékenység ’mozgalmi’ eszközökkel történő ’szervezése, ösztönzése’. Napjainkra ez az elnevezés a hivatal nemzetközi megítélésében is zavart okozhat, ezért van szükség megváltoztatására.

A ’Magyar Iparjogvédelmi Hivatal’ megjelölés törvényi szintű bevezetésére azért van szükség, mivel az „Országos Találmányi Hivatal” elnevezést iparjogvédelmi törvényeink is használják.”⁴³

Az OTH elnöke ezt a javaslatot sem támogatta:

„A Hivatal nevének megváltoztatása ... az új törvény keretében lehet időszerű, figyelemmel az átállás technikai feladataira is. Akkor is jobbnak tűnik a hazai hagyományokban gyökerező és nemzetközileg is a legelterjedtebb Szabadalmi Hivatal név választása.”⁴⁴

Az 1994. évi VII. törvény végül csupán a szabadalmi (tehát nem valamennyi iparjogvé-

⁴¹ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 16–17.

⁴² OTH-levél, i. m. (40), p. 5.

⁴³ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 20.

⁴⁴ OTH-levél, i. m. (40), p. 4.

delmi) bejelentés alaki szabályainak jogforrási formáját igazította a Jat.-hoz; a honvédelmi érdekből történő igénybevétel megszüntetését sikerült elérni; iparjogvédelmi hatóságunk elnevezése viszont nem változott.

Témánk szempontjából fontosabbak azok a viták, amelyek arról folytak: indokolt-e elhatározni iparjogvédelmi (és szerzői jogi) jogszabályaink átfogó felülvizsgálatát.

Az IM előterjesztése külön fejezetet szentelt az *„iparjogvédelmünk és szerzői jogunk átfogó reformjával kapcsolatban”* jelentkező kormányzati feladatoknak, és a következő – viszonylag sommás – megállapításokat tartalmazta:

„Fogantatásuk viszonylag kedvező körülményeinek köszönhetően e jogszabályok [mármint az 1960-as évek végén elfogadott iparjogvédelmi és szerzői jogi jogszabályok, F. M.] nem váltak a piacgazdaság kiépüléséhez vezető folyamat fékezőivé vagy akadályozóivá, s a legutóbbi időkhöz alkalmasak voltak – kisebb-nagyobb korrekciókkal – a nemzetközi jogfejlődés eredményeinek befogadására, hasznosítására is.

Napjainkra azonban e joganyag nagymértékben meghaladtá, korszerűtlenné vált, alapos felülvizsgálata és újraalkotása elengedhetetlen ahhoz, hogy a piacgazdaság és a nemzetközi együttműködés követelményeivel összhangba hozzuk.”⁴⁵

„A szabályozás fogalomrendszere és alapelveinek jelentős része ... nem egyeztethető össze mai gazdasági és alkotmányos berendezkedésünkkel.

Az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésére szolgáló eszközrendszer – a már megtett kezdeti lépések ellenére – a piacgazdaság gyorsan változó viszonyai közepette nem vagy csak csekély fokban alkalmas a súlyos károkat okozó jogsértésekkel szembeni hatékony fellépésre.”⁴⁶

„Mind az európai iparjogvédelmi és szerzői jogi integráció elmélyülése, mind pedig az univerzális jogegységesítés kibontakozása olyan jogharmonizációs kötelezettségeket ró hazánkra, amelyek teljesíthetetlenek a jelenlegi szabályozás keretei közt.”⁴⁷

„A tudomány és a technika rohamléptekkel haladó fejlődése olyan kihívások elé állítja ezt a jogterületet, amelyekre az 1960-as években fogant jogszabályok talaján aligha adható válasz.”⁴⁸

Mindezekre tekintettel az IM előterjesztés-tervezete előirányozta iparjogvédelmi és szerzői jogi jogszabályaink átfogó felülvizsgálatát, és ennek megfelelő határozati javaslatot tartalmazott. E határozati javaslat törvénytervezetek elkészítését írta elő a találmányok szabadalmi oltalmáról, a szabadalmi ügyvivőkről, a védjegyről, valamint a szerzői jogról, továbbá a szerzői és a szomszédos jogok közös kezeléséről.

⁴⁵ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 5–6.

⁴⁶ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 6.

⁴⁷ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 9.

⁴⁸ IM-előterjesztés, i. m. (38), p. 11.

Ezt az ambiciózus megközelítést az OTH elnökének említett levele súlyos kritikával illette:

„Mindenekelőtt engedje meg, hogy értetlenségemnek adjak hangot amiatt, hogy a tervezet a Kormány által előírt konkrét és valóban sürgős feladat [a magyar–amerikai megállapodás végrehajtása, F. M.] ... helyett, illetőleg azzal összemosva a szellemi tulajdoni szabályozás átfogó felülvizsgálatára vállalkozik. A feladatnak ez a határtalan kibővítése minden előzmény nélküli, teljesen előkészítetlen.”

„A magyar–amerikai megállapodástól független kérdések felvetése ennek folytán esetleges, megoldásuk tartalmilag sem kiérlelt és megoldásuk nem annyira égetően sürgős, hogy ... le lehetne mondani a kellő előkészítésről.”⁴⁹

Amikor az OTH elnökének e levele megszületett, már csak mintegy két év volt hátra az Európai Megállapodás 65. cikkében megszabott ötéves igazodási időszakból, két év volt hátra annak a határidőnek a lejártáig, amelyet az Európai Megállapodás e cikke szabott meg a Közösségben érvényesülő szellemi tulajdon-védelmi szint megközelítésére (az ahhoz hasonló szint biztosítására) és az ESZE-hez való csatlakozásra történő felkészítés kezdeményezésére. Ezért mindenképpen szerencsés jogtörténeti fordulatként könyvelhetjük el, hogy az OTH illetékes vezetői által akkoriban tanúsított ellenállás dacára végül kialakult iparjogvédelmi és szerzői jogi szabályozásunk újraalkotásának átfogó, nagyszabású programja.⁵⁰ E programot a Kormány 3433/1993. határozata rögzítette. E határozat III/2. pontja írta elő – a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó szabályozás átfogó felülvizsgálata keretében – a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény tervezetének 1994 végéig történő elkészítését.

III. AZ SZT. ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ TÖRVÉNYTERVEZET KIDOLGOZÁSA; A KODIFIKÁCIÓ FELELŐSEI ÉS MENETRENDJE

3.1. A szabadalmi törvény tervezetének előkészítésére az IM-ben kodifikációs bizottság alakult, amelynek munkájában az érintett központi közigazgatási szervek képviselőin kívül részt vettek a bíróságok, a szabadalmi ügyvivők, a társadalmi szervezetek és a tudomány képviselői is.⁵¹ A kodifikációs bizottság elnöke Vida Sándor professzor lett; a bizottság – az iratok⁵² alapján azonosítható – tagjai pedig a következők voltak: Gödölle István, Palágyi Tivadar (a szakmai-társadalmi szervezetek képviselőiként), Mikófalvi Gábor (Fővárosi Bír-

⁴⁹ OTH-levél, i. m. (40), p. 1–2.

⁵⁰ Ficsor: Az iparjogvédelmi ..., i. m. (23), p. 7–10.

⁵¹ Előterjesztés, i. m. (11), p. 1.

⁵² 19.084/1994. IM; a kodifikáció menetének további ismertetése az IM irattárában e számon megtalálható ügyiratokra (feljegyzésekre, levelekre), valamint az MSZH irattárában Eln. 219/1994. számon fellelhető iratokra épül.

róság), Völgyesi Lászlóné (Legfelsőbb Bíróság), Simonné Csibráki Györgyi (Ipari és Kereskedelmi Minisztérium), Angyalné Haraszti Magdolna, Sümeghy Pálné és Szemző György (OTH). A bizottság titkári feladatait az IM részéről – rajtam kívül – Németh Anita látta el.

A kodifikációs bizottság számára készült tanulmányok szerzői és témái a következők voltak:

- Vida Sándor: A szabadalomhasznosítási szerződések törvényi szabályozása;
- Bacher Vilmos: A szolgálati találmányok szabályozása;
- Mikófalvi Gábor: A szabadalmi oltalom megszűnése és újra érvénybe helyezése;
- Palágyi Tivadar: Fórumrendszer szabadalmi ügyekben.

3.2. A kodifikációs bizottság – a számára készített tanulmányok alapján – 1994. szeptember végéig megtárgyalta a szabadalmi törvény valamennyi koncepcionális kérdését, és a normaszöveg elkészítését orientáló ajánlásokat fogadott el. E munka alapján indult meg – a bizottság bevonásával – a törvénytervezet megszövegezése. Az OTH elnöke és az IM illetékes helyettes államtitkára abban a munkamegosztásban állapodott meg, hogy az IM felelt az anyagi jogi rendelkezések kidolgozásáért (a növény- és állatfajtákra vonatkozó speciális szabályok kivételével), valamint a szabadalmi ügyekben folytatott bírósági eljárásra és a szabadalmi perekre irányadó szabályozás kialakításáért. Az OTH-ra tartozott az összes többi – azaz államigazgatási – eljárási rendelkezés, valamint a növény- és állatfajtákra vonatkozó anyagi jogi szabályok megfogalmazása.

Az IM 1994. november közepére nemcsak befejezte a reá tartozó anyagi jogi rendelkezések megszövegezését, hanem azokat – bizottsági megvitatásukat követően – az észrevételeknek és javaslatoknak megfelelően át is dolgozta. Az igazságügyi tárca az említett időpontig a bírósági eljárások szabályaival is elkészült. Mivel az OTH 1994. december elejéig csupán feladatának egynegyedét teljesítette, az előterjesztés benyújtására megszabott határidőt csak a tervezet egyeztetésére nyitva álló idő lerövidítésével lehetett betartani.

3.3. Az IM közigazgatási államtitkára 1994. december 12-én bocsátotta közigazgatási és érdek-képviselői egyeztetésre a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény tervezetere és a szabadalmi ügyvivői működés szabályozására vonatkozó kormány-előterjesztések tervezetét. Az észrevételek közlésének határideje 1994. december 19. volt. A rövid határidő dacára a szöveg alapos átfésüléséről tanúskodó észrevételsort küldött be a Szabadalmi Ügyvivői Kamara és az AIPPI Magyar Csoportja, a Magyar Versenyjogi Egyesület, valamint a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület. A Magyar Feltalálók Egyesülete pedig – bár tett néhány szövegezési észrevételt – a „tervezetekben semmilyen lényeges kifogásolni valót nem talált”. Az észrevételek egyeztetésére az IM épületében 1994. december 20-án tartott értekezleten került sor. Az értekezleten – többek között – részt vett a Magyar Iparjogvédelmi Egyesület és a MTESZ képviselőjében Marosi György és Friedmann Éva, a Magyar Gyógyszergyártók Országos Szövetségétől Mármárosi Tamásné és Mándi Attila, a Magyar Versenyjogi Egyesület „színeiben” Vida Sándor, a Magyar Védjegy Egyesület szószólóiként Gláser Tamás és Szitáné Kazai Ágnes, valamint a Magyar Feltalálók Egyesületének főtítkára, Vedres András,

a Szabadalmi Ügyvivői Kamara elnöke, Gödölle István, az AIPPI Magyar Csoportjának elnöke, Palágyi Tivadar, a Licensing Executive Society részéről Markó József, a Magyar Innovációs Kamara képviselőjeként pedig Székely Éva. Az ülésen az OTH-t Angyalné Haraszti Magdolna, Sümeghy Pálné és Vékás Gusztáv képviselte.

3.4. Az észrevételek megvitatására hivatott értekezletet a két előterjesztés végleges formába öntése követte. A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény tervezetéről szóló előterjesztés⁵³ végül határidőben, 1994 utolsó napjaiban benyújtotta a kormányhoz a két előterjesztő: az igazságügy-miniszter és az OTH elnöke. A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló törvény tervezetét a kormány elfogadta és T/486. számon törvényjavaslatként az Országgyűlés elé terjesztette.

A törvényjavaslat parlamenti vitájával, az Szt. értékelésével és szakmai fogadtatásával ennek az írásnak a második része foglalkozik – az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle következő számában.

⁵³ Előterjesztés, i. m. (11), p. 1–30. és az annak részét képező törvénytervezet indokolással, p. 1–84. és p. 1–62.